

Czym jest korupcja? Informator prawny

Raport "Czym jest korupcja? Informator prawny" sporządzony został przez Małgorzatę Wypych z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Publikacja przygotowana została w 2003 roku w ramach programu Przeciw Korupcji pilotowanego przez Fundację Batorego w celu budowy zaufania społecznego do instytucji publicznych i przeciwdziałania korupcji.

Dokument przygląda się korupcji jako fenomenowi społecznemu, z którym jednak można walczyć i któremu można przeciwdziałać. Z założenia informator prawny skupia się na uregulowaniach prawnych dotyczących korupcji oraz potencjalnych możliwościach prawnych reagowania na to zjawisko.

Punktem wyjścia dla opisu korupcji są uregulowania prawnomiędzynarodowe jej dotyczące, na przykładzie wybranych działań Rady Europy. Pierwszym dokumentem w tej kwestii jest program działań w walce z korupcją, który określa podstawowe działania zapobiegawcze oraz mechanizmy walki z nią, w następnym roku doprecyzowane w postaci 20 zasad. Kolejnym krokiem było przyjęcie Konwencji Prawnokarnej o Korupcji oraz Konwencji o Przeciwdziałaniu Korupcji w Prawie Cywilnym w 1999 roku, które określały jakie działania powinny być uznane za przestępstwa oraz jakie kroki przedsięwziąć, by zapewnić ochronę poszkodowanym.

Następnie dokument przechodzi do uregulowań w polskim prawodawstwie, jednocześnie definiując pojęcia, którym się ono posługuje. Rozpatruje przede wszystkim przestępstwo łapownictwa, zarówno czynnego jak i biernego, jako najpowszechniej występujące. Kolejnymi przestępstwami są płaćta protekcja i tzw. nadużycie władzy. Na koniec opracowane są: nadużycie zaufania, przekupstwa związane z wyborami oraz inne przestępstwa. Raport zwraca uwagę, że zagrożone wymienionymi czynami są zwłaszcza procedury zamówień publicznych.

Jako kolejne autorka omawia procedury zapobiegania korupcji w wybranych grupach zawodowych. Zasadniczo istnieją 3 możliwości reakcji na zachowania korupcyjne prowadzące do wyciągnięcia konsekwencji wobec skorumpowanych: droga służbowa, czyli zwrócenie się do odpowiedniego

przełożonego; odpowiedzialność dyscyplinarna lub zawodowa wiążąca się z powiadomieniem odpowiednich organów tj. rzecznika odpowiedzialności dyscyplinarnej; oraz odpowiedzialność karna poprzez zwrócenie się do policji lub prokuratury. Zawarto również praktyczne porady, co zrobić, gdy skorumpowany jest odpowiednio: urzędnik państwowy lub samorządowy, prawnik (zarówno sędzia, adwokat, radca prawny, jak i prokurator), lekarz czy policjant.

W konkluzji wymienione są czynniki sprzyjające korupcji. Co sprzyja zaś walce z nią, to przejrzystość obowiązujących procedur oraz prężne społeczeństwo obywatelskie z jego potencjałem nadzoru i monitorowania niezależnym od państwa. W parze jednak musi to iść z reformami w administracji oraz w egzekwowaniu prawa.

